

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 26. junija 1872.

O b s e g: Rumena pšenična muha. — Dvanajst glavnih pravil umnega poljedelstva. — Železnica Predelska. — Opomin zaradi starih že preklicanih bankovcev. — Potopisni listi slovenskega učitelja svojemu pobratimu. — Slovensko slovo. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Rumena pšenična muha.

Gosp. Ferd. Schmidt nam je nasvetoval, naj našim gospodarjem tudi kaj povemo od neke, posebno pšenični škodljive muhe, ki jo Nemci „Weitzenverwüsterin“ (pokončevalko pšenice) imenujejo; latinsko ime jej je „Chlorops taeniopus“.

Dozdaj so naši kraji še tako srečni bili, da ta muha ni pokončevala pšenice; al na Českem, Moravskem, v Šleziji, Galiciji, na Ogerskem, Poljskem in južnem Ruskem bila je že večkrat grozna nadloga. Ker pa včasih taka nadloga nenadoma pride iz dežele v deželo, kakor je to bilo s krompirjevo in trtno boleznijo, pa tudi z boleznijo sviloprejk, tedaj je dobro, da nas sovražnik ne zaleze nepoznan.

Naj tedaj iz knjižice, ki nam jo je podal gosp. Schmidt, kaj malega povemo našim gospodarjem.

Majhna in čedna mušica je ta grozno škodljiva žival, rumena po barvi svoji. Ona ni stanovitna nadloga, ampak pride, pa zopet zgine, da je ni več let, preseljuje se iz dežele v deželo.

Dokler je muha, ni škodljiva; al ona leže jajčica, iz katerih izležejo gosenci in samo te so pokončevalke pšenice, posebno jare, pa tudi ozimne, manj pa ječmena in rži.

Lastnost te gosence je, da se vgnjezdi v notranje dele rastlinske in ondi škodo dela v cvetji klasja, od kodar doli po bilki leze do gornjega kolenca bilkinega, ki zvene in usahne, in potem cela bilka. Ne vidi se ta gosnica od zunaj škodo delati, kakor je navada to pri družih gosnicah; ona gospodari le od znotraj.

Sredstva, ta škodljivi mrčes pokončati, se ravna po znanstvu tega, kako se ta žival razvija, ko muha leže jajčica, iz jajčic se izležejo gosenci, gosnica se spreoberne v mešičke, iz katerih izfrčijo mušice.

Skušnje, da to ali uno pšenično njivo popolnoma pokonča ta muha, drugi bližnji njivi pa nič žalega ne stori, dosti očitno pričajo, da same take njive morajo krive biti, da jih nadleguje ta mrčes.

Da se vsejana pšenica kolikor mogoče zgodaj in krepko vkorenini, je eden izmed pglavitnih pomočkov; zato se mora, kolikor mogoče, zgodaj sejati, njiva dobro obdelati, gnoj enakomerno razdeliti, obila mokrota odpeljati z njive. Mokre njive so pravo gnjezdo temu mrčesu. Kjer se je obilo pšeničnih gosnic zaredilo, ni upanja, rešiti njivo; da se za drugo leto odvrne ista nadloga, naj se požanje ali pokosi vsa pšenica, predno se gosence zapredejo v mešičke, iz katerih

se izležejo nove muhe. Težko in skor nemogoče je, pregledati vse bilke na njivi, in take, kjer se zapazijo gosence, izruvati in požgati; vendar kjer bi to mogoče bilo, priporočila je vredno, kajti kdor pokonča eno babico, obvaruje najmanj 200 bilk; če je, na primer, na teh bilkah se zaredilo spet 100 babic, in se te pokončajo, pokonča se gosence zalege na 20.000, v tretji zalegi na 200.000 bilkah itd.

Dobro se je tudi skazalo pšenične muhe loviti, kedar spomladi in jeseni jajce ležejo.

S petrolejem škropiti pšenico ni pomagalo.

Narava sama zmirom kaže kmetovalcem najboljšo pot, kaj naj storijo; da pa to pot morejo nastopiti, treba, da njene nauke razumejo; da jih pa razumejo, morajo si prizadevati, da jih poznajo.

Dvanajst glavnih pravil umnega poljedelstva.

Spisal Franjo Kuralt.

(Dalje.)

X.

Klaje ne smemo preskopo sejati, pa tudi jej ne preskopo gnojiti.

Omenil sem že v poprejšnjih pravilih, kako važno in koristno je za poljedelca in živinorejca, ako pridela mnogo dobre klaje, ker ona je podlaga srečni živinoreji in obilemu poljedelskemu pridelku.

Navadno se pa dandanes na pašnikih, senožetih in deteljiščih le malo dobre klaje pridela in posebno zato, ker se prereditko seje in le malo ali pa celo nič ne gnojí. Deteljo navadno še le, kakor tretjo rastlino, po gnojenji sejejo, ko je zemlja že opešala in svojo redilno moč zgubila. Ravno tako dela se tudi z drugo klajo. Vsaka pična rastlina, to je, vsaka za pičo ali krmo živini namenjena, sama za-se vsejana, ima med pojedinimi rastlinami prazna mesta, na katerih se plevel zaredí. Ako se pa seje detelja med travo, ali trava med deteljo, se ta prazna mesta napolnijo, kajti rastlina med rastlino raste in plevel se ne more zarediti.

Čem različnejše pične rastline se druga z drugo sejejo, tem boljše in tem hitrejše druga z drugo raste. Ena sega globoko s svojimi koreninami, kakor na priliko, detelja, druga si zopet na površji hrane išče, kakor, na priliko, trave. Tudi vreme nima potem toliko vpliva. Nekterim rastlinam ne škoduje velika suša, drugim zopet ne velika mokrota, ene lahko pretrpé vročino, druge zopet lahko mraz. Naj bode vreme kakoršno koli, zmirom bo pridelek gotov, ako se različne pične rastline sejejo.